

BIBLIO

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Θοδωρής Παπαθεοδώρου

«Ο λαός μας είναι παρορμητικός και μεγάθυμος»

Το πθικό χρέος του απέναντι στην πατρίδα, την οικογένειά του αλλά και τις ιδέες και πεποιθήσεις του τον ώθησε να γράψει μια τετραλογία για τον ελληνικό Εμφύλιο, που κλείνει με τους «Καιρούς της μνήμης». Με πρωίδες τραγικές μάνες, ο Θοδωρής Παπαθεοδώρου αποτυπώνει όλη την τραγωδία που έζησε τη μάυρη εκείνη περίοδο ο λαός μας. Λαός, όπως λέει στην «ΠτΚ», με ροπή να εμπιστεύεται λάθος ανθρώπους και με κοντοπόδαρη μνήμη, που κινδυνεύει να επαναλάβει τα ίδια λάθη. Υπέρ των απιών θυσιών και κατά των ιδεοληπτών, ο ίδιος νιώθει ανποσκία και φόβο για το σήμερα, αντλεί, ωστόσο, κάποια αισιοδοξία από τη δύναμη των παλαιότερων σε χειρότερες εποχές. Όσο για τη δραστηρία πένα του, έχει ήδη ολοκληρώσει ένα νέο «αγανακτισμένο» μυθιστόρημα.

«Οι καιροί της μνήμης», που εκτυλίσσονται το 1949, ήρθαν να κλείσουν την τετραλογία σας, την αφιερωμένη στον ελληνικό Εμφύλιο. Πώς καταπιστάκατε, καταράχτε, με αυτό το θέμα;

Ο Εμφύλιος είναι η πλέον σκοτεινή και πλέον τραγική περίοδος της σύγχρονης Ιστορίας μας και επιρρέας τον λαό μας πολλές δεκαετίες μετά το τέλος του. Παρά τούτο, στα σχολικά εγκειρίδια, πιο σύρρει την ελληνική Ιστορία τελείωνε περίπου με το τέλος της Κατοχής. Λάθος μέγα, γιατί μη γνωρίζοντας τα γεγονότα, κινδυνεύουμε σίμερα να τα επαναλάβουμε. Έτσι, με αυτή την τετραλογία, θεωρώ ότι πραγματοποίησα ένα πθικό χρέος απέναντι στην πατρίδα μου, στην οικογένειά μου, αλλά κυρίως στις ιδέες και στις πεποιθήσεις μου. Για την απούπωση του πράγματος, θα μου επιφέρετε να αναφέρω τα μυθιστορήματα της τετραλογίας με τη χρονολογία τους σειρά. Το πρώτο ήταν «Οι κόρες της λησμονιάς», ακολούθησαν «Οι μάνες της άδειας αγκαλιάς», «Τα δάκρυα των αγέλων» και τέλος, το μόλις εκδόθεν «Οι καιροί της μνήμης», όλα από τις Εκδόσεις Ψυχογιός, πις οποίες, δοθείστηκαν ευκαρπίας, ευχαριστώ για την εμπιστοσύνη τους και την απόλυτη συγγραφική έλευθερία που μου προσέφεραν καθ' όλη τη διάρκεια των αλλεπάλληλων εκδόσεων και επανεκδόσεων.

Οι εκτενείς σημειώσεις σας στο τέλος κάθε σας βιβλίου μαρτυρούν ενδελεχή έρευνα. Πόσο χρόνο σας πάρε για να συγκεντρώσετε όλες αυτές τις πληροφορίες πριοτύ ξεκινήστε να γράφετε; Πολύ περισσότερα από το καθυστό γράψιμο των μυθιστορημάτων. Και ήταν το πιο κουραστικό και αγχώδες κομμάτι της δουλειάς. Αγχωτικό γιατί οι μνήμες είναι ακόμη νοτές, χώρια που πολλοί άνθρωποι που βίωσαν τα γεγονότα ζουν ακόμη και με τις ζωές και τις μνήμες των ανθρώπων είναι ανεπίτρεπτο να ταΐζει κανείς ελαφρά τη καρδία.

Στρατοδικεία, εκτελέσεις, στρατόπεδα στην Αλβανία, άγρια εγκλήματα μετά την ήταν του Κομμουνιστικού Κόμματος περιγράφονται στους «Καιρούς της μνήμης». Με την ιδέα για έναν άλλο κόδιο κουρελαισμένη. Πιστεύετε ότι η όποια θυσία αξίζει τον κόπο; Υπάρχουν αναμφίβολα θυσίες που αξίζουν τον κόπο, πι άθωστόπιτα αλλά και οι ιδιοί οι άνθρωποι, μέσα από τέτοιες θυσίες προχωρούν μπροστά. Εννοώ επί παραδείγματι τη θυσία μιας μάνας για το παιδί της ή τη θυσία για την πατρίδα, κάτι σπότ και ουσιώδες κι όχι κάπι θολό και ομιχλώδες όπως μια ασύριπτη ιδεοληπτία. Και δυστυχώς, στον Εμφύλιο, οι κάρωρά μαζί με τις ιδεοληπίες και τις αγκυλώσεις,

Στην τετραλογία σας παρακολουθούμε την πορεία τριών γυναικών-της Αγγέλας, της Μέλινας και της Αριάδνης - που έκασταν άντρες, παιδιά, έζησαν την αιώνων, έψαξαν τους αγνούμενούς τους, έμειναν με άδεια αγκαλιά... Γιατί επλέξατε γυναίκες πρωταγωνίστριες; Δεν επλέκα γυναίκες, επλέξα μάνες. Το αιόλιο σύμβολο της ανθρώπινης ύμαρης. Και μέσα από την τραγούδια που έζησαν οι Ελληνίδες Μάνες εκείνης της τραγικής περιόδου, περνάει ολόκληρη η τραγωδία που βίωσε ο λαός μας. Αφίστα που η αρπαγή των παιδιών, το επονομάζουμενο Παιδομάζωμα του Εμφύλιου, ήταν το πιο ειδεχές έγκλημα εκείνης της περιόδου και αποιελεύτε το επίκεντρο όλης της τετραλογίας. Στην περίοδο του Εμφύλιου, 28.000 παιδιά από 3 έως 13 χρονών αρπάχτηκαν από τους κομμουνιστές, σύρθηκαν ολομόναχα στις ανατολικές χώρες και ελάχιστα επανήλθαν στις μπρικές αγκαλίες. Αντίστοιχα, άλλα 18.000 μαζεύτηκαν από τη βασιλισσα Φρειδερίκη και κλείστηκαν σε ιδρύματα. Φαντάζεστε την απόγνωση; Υπάρχει πιο απάνθρωπη πράξη από το ξεριζώμα ενός παιδιού από τις αγκαλιά της μάνας;

BIBLIO

Της ΚΡΙΣΤΥΣ ΚΟΥΝΙΝΙΟΤΗ¹
kouninoti@pelop.gr

ΕΩΣ 11 ΗΜΕΡΕΣ ΑΠΟΔΟΤΗΡΙΟΥ

Οι καιροί
της μνήμης

ΒΟΔΟΡΗΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΟΡΟΥ
ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΠΟΙΕΣ 2011.
ΣΣΛ 640, ΗΜΜΙ 18.80 ΕΥΡΑ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Το δράμα που βίωσαν οι Ελληνίδες μόνες στη διάρκεια του Εμφυλίου αποτυπώνεται στην τετραλογία του θεατρικού Παπαθεοδόρου

«Σημεία των καιρών και του λαού μας, που κοιλοπονούσε κι αυτός βασανιομένος τόσα χρόνια τώρα και κυνοφορούσε με φόρο να βγάλει τη νέα ωρή, ένα τόσο σοποράκι που έλπιζε να ρίξει πάλι ρίζες και να πιαστεί στον έρημο τόπο, να μεγαλώσει και ν' ανθίσει, μια μέρα να καρπίσει, να φέρει πάλι το φως στα σκοτεινιασμένα μάτια των πολέμων...» γράφετε. Σήμερα, το φως αρχίζει πάλι να θαμπώνει. Τι φταίει, λέτε; Αυτό που λέτε αρέσως παρακάτω.

Αφιερώνετε το βιβλίο σας «στο λαό μας που πάντοτε παθαίνει και ποτέ δε μαθαίνει. Δυστυχώς, ούτε και τώρα...». Τόσο ανεπίδεικτος μαθήσεως πα; Δυστυχώς, ναι. Πάντα εμπιστεύεται τους λάθος ανθρώπους και πάντα η μνήμη του έχει κονιά ποδάρια. Ο λαός μας είναι παρορμητικός και μεγάθυμος, ξεχνάει εύκολα και συγχωρεί ευκολότερα. Κι αυτό που πληρώνει τραγκά. Όπως τότε, όντας και σύμβερα. Ελπίζω μόνο το σήμερα, να μπν καταλήξει όπως το iώτε.

>**Τι του φτάνει** και τι του χάλει τη μέρος; «Η πρώτη σκέψη. Και για τα δύο. Δυστυχώς, τελευταία, το δεύτερο έχει πάρει τα σκήνητρα» σπαντά.

>**Το μνύμα** που θα έστελνε στους πολιτικούς μας θα ήταν «Το δημοτικό τελειώνει στα έντεκα».

>**Δεν είναι πάντα αισιόδοξος** ως Έλληνας, «αλλά σαν ανατρέψει κανείς στο ιατρέφεν το παπούδες και οι πατεράδες μας, σε εποχές αφάνταστα πιο δύσκολες από τη σημερινή, δεν μπορεί, θα αποκήνει μια κάποια αισιόδοξια. Ελπίζω και κάποια διδακτή» εξηγεί.

>**Για επόμενο βιβλίο του:** «Είναι πολύ νωρίς, ακόμη για να σκεφτώ κάποιο ή κάποια μυθιστόρημα μακράς πνοής, όπως η συγκεκριμένη τετραλογία. Όμως ήδη κυκλοφορεί ένα, σύτας ειπεν «αγανακτισμένο» μυθιστόρημά μου με τίτλο: «Το τέλος του μικρού μας τούρκου». Είναι ένα παραβολικό μυθιστόρημα για όσα άσσα συνέβησαν τα τελευταία τρία χρόνια κι όλα όσα συμβαίνουν σήμερα, φέρνοντας το λαό μας στα όρια της παράνοιας».

ΤΟ ΧΩΣ, ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Φοβάστε μίπως με όλα όσα αφαιρούνται από τον κόσμο στο όνομα της «διάσωσης της πατρίδας» ξεσπάσει κάποιοι άλλου είδους εμφύλιος;

Αυτό είναι κυρίως που φοβάμαι. Αυτό με απασχολεί, πι αποσάθρωση του κοινωνικού ιστού και της κοινωνικής συνοχής, όχι το αν κοπεί το 10% ή το 20% του μισθού. Μετά φόβου βλέπω κάποιες φορές τα βίτια που είχαν γίνει προ του Εμφυλίου, να επαναλαμβάνονται κατ' αναλογία και σίμερα, κι αυτό με γερίκει αντουσιά και φόβο.

Μυθιστόρημά σας, εκτός από τα τέσσερα για τον Εμφύλιο, μας ταξιδεύουν πίσω στον χρόνο. Σας ελκύει το ταξίδι στο παρελθόν;

Λογικό δεν είναι; Δεν προήλθαμε από παρθενογένεση. Εχετε, όμως, γράψει κι ένα με σύγχρονο περιεχόμενο και πρώιμες γυναίκες. Να υποθέω ότι τα θηλυκά, όλων των εποχών, έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον ως χαρακτήρες-μυθιστορηματικοί και μη; Ασφαλώς. Και ως χαρακτήρες-μυθιστορηματικοί και ως μη...

Τα τελευταία επιπλέον χρόνια έχετε γράψει δέκα βιβλία για ενηλίκους και τρία για μικρότερους αναγνώστες, ενώ ασχολείστε και με τη συγγραφή σεναρίων και θεατρικών έργων. Είναι το γράφιμο το οξυγόνο σας; Δε θα το έλεγα. Αλιμόνο εάν ο άνθρωπος αυτοπεριορίζεται από κάποια μονομανία, κάπι τέτοιο μοιάζει λιγάκι με εθελοδουλεία. Σε ό,τι με αφορά, υπάρχει η οικογένεια, υπάρχουν οι φίλοι και πράγματα που κάνου μαζί τους και κάπου εκεί κρύβεται το οξυγόνο της δικής μου ζωής.